

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Viam Regiam Lvsatiae Svperioris

Schwartz, Johann Friedrich

[Wittenberg], 1732

XII

LEHMANN. in *Chron. Spirens. L. VII. c. 30.* und daß dieser Frid steet, vest und bindlich verlibe, so hant wir zu Nuß, zu Friden und gemach den Lüten und dem Lande ein gemein gelehte aufgerichtet, und uffgesetzt, zu Menße an dem habte, da soll man nemen von den Fuder Win Elsßfers *xc. x.* Atque hoc jus conducendi ad ea pertinet, quæ dominis terrarum sunt propria, eumque habet effectum, ut is, qui peregrinantem vel ipse, vel per suos, comitatur, læso ad omne damnum, quod is a latronibus patitur, resarciendum teneatur. Huc spectant verba SPECVLI SAX. *L. II. art. 27.* Wer einen Gelehte giebt, der soll ihn vor Schaden behüten, oder soll ihn den Schaden gelten. Quod tamen tum demum obtinet, si læsus a via regia, publica auctoritate constituta, non discessit. Designati sunt hac de causa limites, quousque progrediendum esset, quos si quis excesserat, & a latronibus spoliatus erat, sibi ipsi damnum imputabat. Ille vero, qui comitatum dederat, a restitutione erat immunis, per ea, quæ tradunt, FRITSCH *de jur. viar. publ. c. 12.* & HERTIVS *de Super. Territoriali §. 22.*

XII.

Habes itaque causas, ob quas peregrinantium in eligenda via, cui insisterent, libera facultas fuit circumscripta, ex quibus ipsis introducta quoque fuit illa superioris Lusatiae regia, de qua in præsentiarum nobis est agendum. Atqui vero non dubitamus, quin hæc nostra pariter, ac aliæ, in aliis regionibus, usu crebro hinc inde commigrantium sit instituta, jamque seculo nono, quo quidem Polonos Lusatiam tenuisse, scribit MANLIUS *Rev. Lusat. L. I. c. 44.* fuerit usitata. Quando autem illa magis cœperit frequentari, de eo certi quid afferre nobis non licet. Quantum tamen conjectura assequi possumus, existimamus, ultra tempora Saxonorum Imperatorum procedi non posse. Sub OTTONE M. testatur DITHMARVS MERSEBURGENSIS *Lib. II. edit. Leibnit. p. 383.* Poloniam tributariam & clientelarem Ger-

Germaniæ esse factam. De Misicone vero devicto ita scribit: *Gero, orientalium Marchio, Lusitzi & Selpuli Misiconem quoque cum sibi subjectis imperiali subdidit ditioni.* In fide etiam Misiconem perstitisse, imperantibus OTTONE II. & III. testatur idem DITHMARVS *Lib. II. edit. Leibn. p. 349.* inquit: *In diebus illis Misico semet ipsum Regi Ottoni III. dedit & cum muneribus aliis camelum præsentavit, & duas expeditiones cum eo fecit.* Conversis denique eodem auctore *Lib. IV. ap. Leib. T. I. p. 359.* ad Christianorum sacra Poloniæ incolis, constitutisque episcopatibus Magdeburgensium præfuli subordinatis, tanto sine dubio frequentior hæc via facta est, quanto plus negotii in dies inter Germanos Polonosque esse cæpit. Neque alienum a fide videtur, multum ad viæ hujus celebritatem frequentemque usum contulisse famam S. Adalberti, miraculis, pro illorum temporum superstitione, clarissimi, ad cujus sepulchrum iter religiosum suscepisse dicitur OTTO III. a DITHMARO sæpius allegato *Lib. IV. ap. Leibn. p. 357.* cujus verba ea imprimis de causa huc transcribimus, quod Cæsarem iter per ipsam Lusatiam atque Silesiam fecisse demonstrant. Sic autem scribit: *Caesar ad Cicensem perveniens urbem, a secundo Hugone, ejusdem sedis provifore tertio, ut decuit Imperatorem, suscipitur. Deinde recto itinere Misnensem tendens ad civitatem, a venerabili Egedo, bujus Ecclesiæ Episcopo, & a Marchione Ekkehardo, qui apud eum inter præcipuos habebatur, honorabiliter accipitur. Decursis tunc Milcieni a) terminis huic ad b) Diedesifipagum venienti Bolizlaus, qui major laus non merito, sed more antiquo,*

-
- a) Milcienum pagum esse eundem, qui hodie Lusatiae superioris nomine appellatur, ex Imperatorum Saxoniorum & Salicorum diplomatis probat GVDLING in *Henrico Aucupe* p. 171. Add. SCHVRZFLEISCH. *diff. de Lusat. §. 5.*
 b) Diedesifipagus est Milcienis & Silesiis finitimus. *vid. PAVLINI de pagis antiquæ Germaniæ* p. 58.

quo, interpretatur, parato in loco, qui Ilva dicitur, suimet hospitio multum hilaris occurrit. Qualiter autem Cæsar ab eodem tunc susciperetur, & per sua usque ad Gnesin deduceretur, dictu incredibile atque ineffabile est. Videns autem longe urbem desideratam, nudis pedibus &c. Quæ quum ita sint, minus dubito, plures, subsecutis temporibus, Imperatoris exemplum imitatos esse. Persvadent hoc mihi mores illius seculi ad superstitionem, & sacra præsertim hujus generis itinera maxime proclives. Has autem ipsas peregrinationes sacras multum ad usum frequentiore commerciorum contulisse, adeo certum est, ut nemo id, nisi rerum antiquarum expers, sit negaturus. Quibus temporibus tamen mutua utriusque gentis commercia maxime florere cæperint, de eo silent superioris ætatis scriptores. Equidem HELMOLDVS & ADAMVS BREMENSIS referunt, jam antiquissimis temporibus Saxones ex portu Slesvicensi ad Prussos navigasse, pellesque inde, utpote superbarum vestium materiam, petiisse, adeoque probabile ad fidem videtur, subsequenter temporibus hac etiam via, varias hujus generis merces, & alias res, quibus Polonia abundat, utputa frumentum & fal, in Germaniam illatas & pecudes ad nos actas esse.

XIII.

Discedimus igitur ab iis, de quibus scriptores, qui res gestas superiorum temporum conscripserunt, silent, & progredimur ad recentiora. Hic vero se offerunt testimonia, omni exceptione majora, ex quibus satis superque constat, nec novam esse hanc viam, nec superioribus seculis desertam, sed potius satis illustrem atque frequentatam fuisse. Apparet illud ex literis Henrici, Wittigonis, & Henrici de Camentz, qui jam sub initio seculi XIV. usum telonii, quod ab iis, qui ex Silesia Poloniaque veniunt, eoque proficiscuntur, pro transitu pendi solet, & nostra lingua der *Durch-Zoll* appellatur, Apezoni cuidam, feudi nomine dederunt.